

Skyggeopdragelse af skovkultur på agermark.

Formål.

At skabe et indtryk af skov så hurtigt som muligt og samtidig minimere omkostningerne. Ideen er opstået efter mange år med skovrejsning og arbejde med bynær skov ved Århus. Ofte har jeg hørt folk sige ”det tager da alt for lang tid at lave en skov” Derfor er en forkultur smart også i den henseende. Det opdagede jeg egentlig først indenfor de sidste år af perioden med ”Århus omkranset af skov” Vi havde da lavet nogle forkulturer for at sprede alderen i bevoksningerne. Vi kunne jo forudse at der vil fremkomme ret store arealer der skulle renses ud og tyndes. Hvad ville der ske, hvis man ikke havde mandskab og penge til det! I den henseende kommer forkultur-metoden også det problem i forvejen.

Anlægsmetode.

Fremgangsmåden er enkel. I stedet for at plante en regulær bøgekultur eventuelt med indplantede andre træarter og ammetræer på agermark så plant en regulær forkultur.

En bøgekultur på agermark vil få visse forudsete forhindringer.

Nemlig dette, at unge bøge jo egentlig gror bedst inde i skoven i et diffust lys under en skærm af forgængerne og ikke altid ude på agermarken.

Der vil uvægerlig komme en konkurrence med det almindelige markkrudt, græs og urter.

Musene vil meget nemt invadere kulturen med de kendte skader til følge.

Renholdelsen vil ofte blive til et år mere end ønsket med den følge at renseren kommer til at skade toppene på kulturplanterne.

Anlægsmetode for den senere indplantede hovedkultur er smart synes jeg.

Tidspunktet for, hvornår man vil sætte hovedkulturen ind kan variere og indrettes efter, hvordan man vil have aldersspredningen i kulturer i området. Det kan sættes ind når man synes det passer bedre i ”firmaets” økonomi. Kort sagt der er god mulighed for at få tid, til at tænke indsatsen igennem. Om forkulturen er 5 eller 20 gammel år ved indplantning af hovedtræarten er et individuelt vurderingsspørgsmål fra sted til sted.

Planteafstanden regner man ud efter hvor tæt hovedtræbevoksningen skal være, og så ber man en skovarbejder om at gå ind i den række der afgør afstanden mellem planterækkerne i hovedkulturen og skridte frem den afstand man vil have mellem planterne. På det sted skal skovarbejderen fælde et træ i forkulturen og plante en hovedtræsplante på stedet. Begge dele i samme arbejdsgang.

Årene derefter skal det følges op med vurdering af hvornår hovedkulturplanten trænger til lys. Er det tilfældet skal samme skovarbejder ud og fælde et til tre træer mere i forkulturen og sådan skaffe lys. Gevaldigt er det, at f.eks. rødæl sender stødkud op. Dem kan man få glæde af som andenetage hvis man vil det. Måske vokser de så godt at de skal sables, men det gøres sammen med lyshugsterne. Denne fremgangsmåde skal kunne bruges i forkultur af rødæl, birk og lærk.

Plantetal.

Vi plantede rødæl med 150 cm mellem rækkerne og 100 cm mellem planterne. Altså relativt tæt.

Det er vigtigt, hvis det er meningen de skal vokse hurtigt op og udelukke lyset til marken med et tæt kronetag så hurtigt som muligt. Plantemaskinen kan klare en stor rødælplante f.eks. 1/ 60-100

Derved er denne forkultur allerede et år foran f.eks. en bøgekultur. Rødællen vokser hurtigt op over græs og ukrudt. Man sparer at rense et til to år i forhold til, hvis en bøgekultur skal holdes ren.

Rødellekulturen dækker hurtigt for ”skovbunden” og kan bedre klare markkrudtet. Det vil igen

sige at forbehandlingen af marken med kemi kan sløjfes til fordel for en god dyb pløjning (40-50cm)

Planteantallet i den efterfølgende ædle hovedkultur kan varieres alt efter hvad man vil opnå. Der hvor det skal være ren og skær publikumskov kan planteafstanden være meget stor. Der hvor man vil lave produktionsskov og der skal fremdyrkes et kvalitetsprodukt til høst for efterkommerne, kan planteafstanden være mindre for at give mulighed for senere naturlig oprisning. Man kan måske nøjes med at plante det dobbelte antal hovedtræer.

Vækst og overlevelse indtil nu.

I de forkulturer som jeg her tænker på har overlevelsen været 100% Det gælder forkulturer af rødæl, birk og lærk. Det samme gælder for de bøge som er indplantet i det sporadiske forsøg der er grundlag for denne artikel. Der er ikke foretaget nogen egentlig videnskabelig vurdering af vækstens hastighed. Dog forekommer det mig, at der er opnået den samme virkning i forkulturens skygge som man ser hos bøgene i en skovkultur med overstandere. Måske er væksten endda større. Betyder det egentlig så meget om væksten er større eller mindre når bare det er let, billigt og sikkert at etablere.

Succes med at undertrykke ukrudt.

Netop dette evindelige med det opvoksende ukrudt der kan få naboer til at springe i harnisk. Der vil komme tidsler og mælkebøtter og meget mere. Er man lidt rask til at få renholdt forkulturen er smerten kortvarig idet planterne vokser så hurtigt op at renholdelse ikke er muligt i mere end de første to år. Forkulturen vil dække skovbunden i en hast der varierer lidt med plantetætheden. Er der en gammel kvikpels vil den uden kemikalie blive tættere af at blive rensset for meget. En rødælforkultur vil formentlig være et par år længere om at få dræbt en stærk kvikpels, men det er der også tid til at vente på. Der er jo skov på området.

Bøgenes vækst.

Skyggeopdragelse er idet hele taget en spændende proces. Selv har jeg brugt min svigerfars gamle lysmåler. Den man brugte før der kom indbyggede lysmålere i de digitale kamera. Med den i hånden kunne jeg danne mig et indtryk af lysforholdene i forskellige bevoksninger og drage sammenligninger.

Derude i kulturen er der syn for sagen til brug ved bedømmelsen. Det er vigtigt at den rigtige balance er til stede og at bøgene ikke mister den opadstræbende effekt som netop lysforholdene skal fremstræbe. Men, det er jo vigtigt at der en ansvarshavende som indfinder sig på åstedet med mellemrum, for at kunne indleve sig i forholdene.

Plan for afvikling af rødællene.

En egentlig slutplan for afviklingen af forkulturen må besluttes hen af vejen alt efter hvordan det hele udvikler sig. Selv forestiller jeg mig at de sidste træer simpelthen hugges ned og overlades til sankere. På det tidspunkt vil der sikkert være en del stødskud (rødæl) der kan overtage en skyggegivende virkning hjulpet af andre træarter som har sået sig selv, og som også indfinder sig som en mellem- eller underetage. Alt i alt vil en sådan kultur nemt kunne komme til at fremstå som en blandingskultur med den indplantede træart som hovedtræart.

Dette til videre diskussion.

Daus.

Forkultur og skyggeopdragelse.

Det er en almindelig opfattelse at det tager lang tid at lave skov og at det varer længe før den er stor (høj) i folks øjne. Sammenligner man det med at bygge et hus er det også indlysende.

Efter i ti år at have rejst nye skove blev en ide fostret. Den blev også afprøvet.

I 1992 havde vi tilplantet et lille område med rødæl som forkultur. Få år efter er der mere skovpræg end hvor vi havde plantet bøg og eg mv. Ellene gror hurtigt op og danner et skovbillede som folk kan forstå.

I 2000 blev indplantet nogle 3/0* bøg efter modellen ”gå fem rækker ind og 7 skridt ind i rækken. Hug en rødæl og plant en bøg ved stubben. Gå atter 7 skridt frem, hug og plant igen.” Således hele stykket igennem.

Årene efter blev stykket tjekket for om bøgene trængte til lys. Gjorde de det blev der yderligere hugget en eller to rødæl mere i samme plantehul.

Det tidspunkt i forkulturens liv man vælger at begynde underplantningen på er dejligt fleksibelt. Modellen kan være med til at skabe spredning i kulturårgangene.

Billedet er fra 2005. Resultatet på det tidspunkt var at alle bøger var mere end mandshøje stræbende opad. Der er ikke foretaget nogen form for skruphugst eller lignende hjælpeforanstaltninger. Under overgangen til at det skal blive en bøgeskov sker det gradvis at rødællen forsvinder og en bøgeskov overtager. Er det så bynær skov at formen på bøgene er lystskovsmodellen er det fint. Om det kan blive aksebøge vides ikke endnu.

Der er foretaget minimum af manuel indsats. Kalkulation er desværre ikke gjort.

Hugst af rødæl ammer i egekultur.

En effekt som måske kan dyrkes og udnyttes.

Støds-kuddene vil bevirke at stubbene lever. Deres opsamling af ilt i rodknolde må fortsætte og være til gavn for egekulturen. Allermest vil støds-kuddene være gavnlig ved overskygning af skovbunden og dannelsen af en underetage og dermed være dæmpende på græsopvækst mv. Støds-kuddene vil kunne vokse sig lange og blive dominerende. De er lette at skære ned ved en evt. senere udrensning. Det er ikke ligegyldigt hvilken tid på året rødællene fældes.

Kulturen med ammetræerne er plantet 1993

Billedet er fra 2005